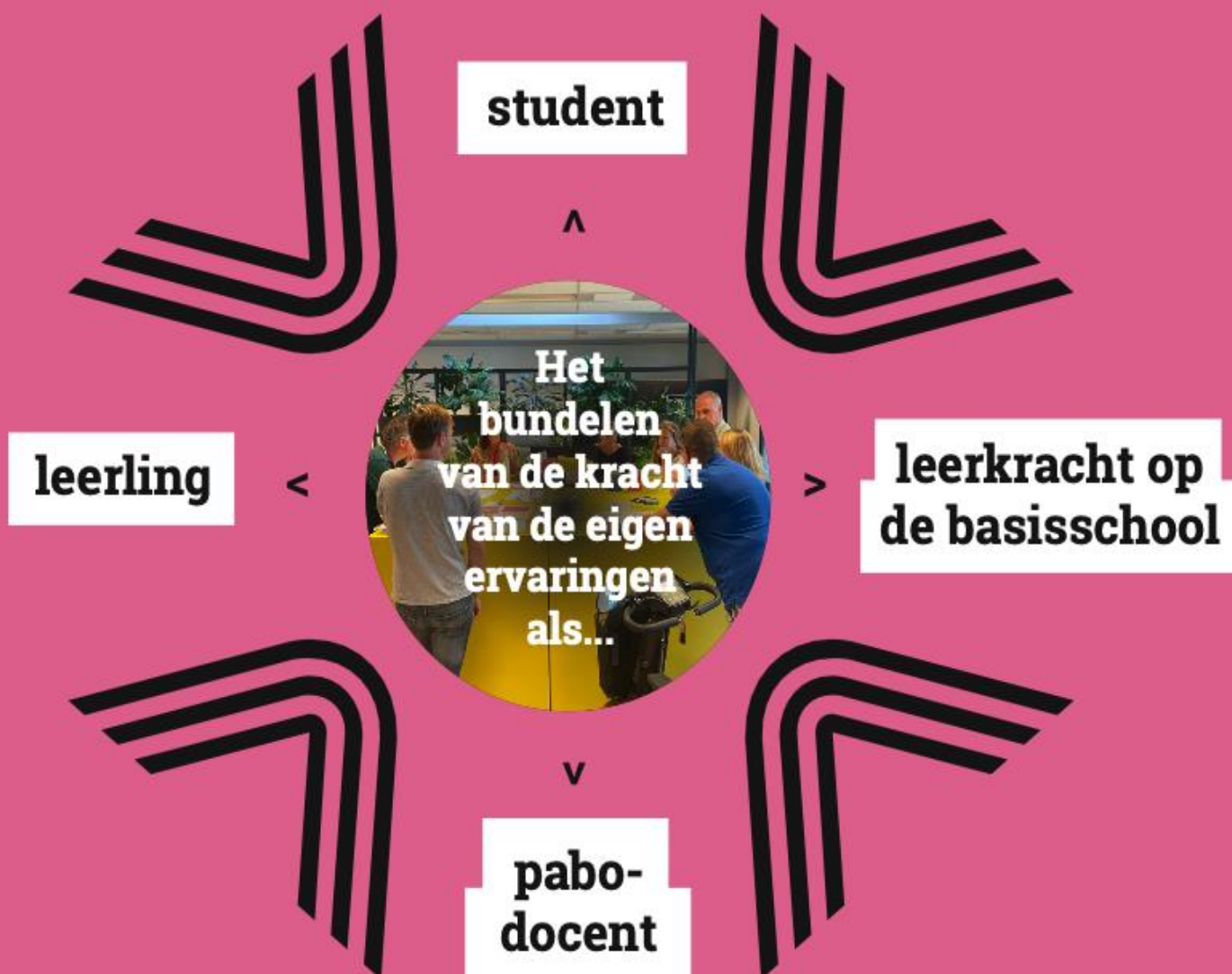

4dubbel

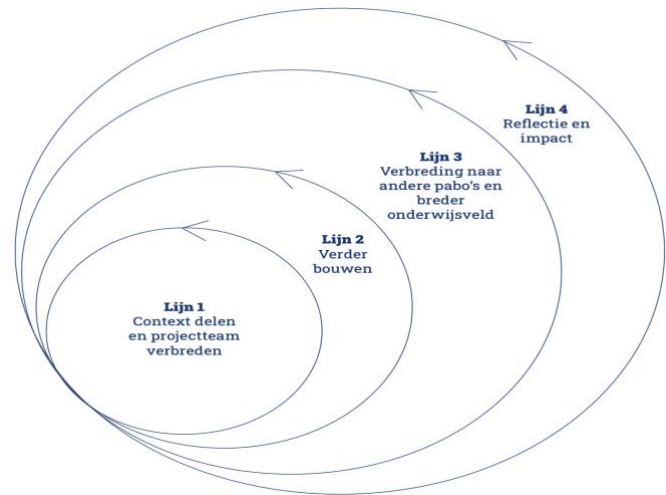
Een werkwijze waarbij de **ervaringsdeskundigheid** van pabo studenten met een **chronische aandoening** en pabo docenten concreet wordt ingezet om te werken aan **inclusief onderwijs**.

**Eindrapportage 3 dubbel naar 4 dubbel
augustus 2023 - oktober 2024**

Inhoud

- Proces Opbrengsten in relatie tot de 4 projectlijnen
- Inzichten
- Dilemma's
- Borgen
- Verbreden
- Conclusie en toekomst
- Bijlage inbedding ervaringsdeskundigheid in het curriculum

Proces Opbrengsten in relatie tot de 4 projectlijnen

Het project heeft geen lineair stappenplan. Er zijn wel projectlijnen die elkaar raken tijdens reflectiemomenten.

Lijn 1 Context delen en projectteam verbreden oktober - november 2023

1. Werven bredere groep studenten en docenten die aan de slag willen in het PeerStation

Er is nu een groep van vijf actief betrokken studenten en vijftien tot twintig docenten. Grootste uitdaging bleek om studenten en docenten te 'vangen' op een moment dat ze geen lesgeven, les krijgen, werken of vergaderen. Na wat geëxperimenteerd te hebben, bleek het opzetten van een fysieke kar van het PeerStation in de hal op de vijfde verdieping het meest succesvol. Hier 'struikelen' docenten en studenten min of meer over de lijst met chronische aandoeningen en raken nieuwsgierig, maken een praatje en gaan weer door. We hebben de afgelopen maanden allerlei docenten en studenten aan deze tafel ontvangen om met ze aan de slag te gaan. Voordeel is dat het een heel zichtbare en aantrekkelijke manier van (net)werken is. Nadeel van deze werkwijze is dat er tussen de groep deelnemende studenten met een chronisch aandoening minder uitwisseling is dan we zouden willen.

2. Hogeschool Utrecht netwerkbijeenkomst

Bleek een handig plek om contacten te leggen met directeur en het netwerk van HU pabo.

3. Dutch Design Week

In gesprek met Shay Raviv, curator Embassy of Inclusive Society voor mogelijkheden om in 2024 onderdeel te worden van programmering.

Lijn 2 Verder bouwen november 2023 - mei 2024

1. Concrete tools

Vier verschillende tools (zie afbeelding) zijn nu toegankelijk voor zowel docenten als studenten. In veel verschillende lessen zijn het PeerStation en de tools getest en ervaren zodat de gebruikers beter weten hoe en wanneer ze het PeerStation kunnen inzetten.

Nieuwe ervaringsdeskundigen kijken nu hoe ze de huidige tools toegankelijk kunnen maken, zodat het ook in de klas in het primair onderwijs is te gebruiken (met collega-docenten, directeur, teamleider, en ook met leerlingen).

Draagvlak verstevigen bij pabodocenten

Er zijn steeds meer individuele docenten betrokken bij het uitproberen van de tools.

Tools

Spel Zorgeloos Naar School
Spelenderwijs van begrip naar inleving in een lesuur. Het spel kan ingezet worden als deel van spreekbeurt door een leerling of geïntereerd worden door de leerkracht. Er zit zowel een spreekbeurtplan als een lesplan bij. Het is in gedrukte en digitale vorm beschikbaar.

Ik ben niet zielig, maar ik heb wel...
Een lange lijst vol met verschillende chronische aandoeningen en ziektes rolt uit. Welke herken je? En waar in je leven speelt dit een rol? Gemiddeld hebben 3 kinderen in elke klas (po) last van een van deze aandoeningen. De lijst zorgt voor bewustzijn dat deze aandoeningen vaak onzichtbaar zijn. Er over vertellen is soms best spannend, maar de lijst zorgt voor een directe aanleiding. Het activeert ervaringskennis die bijna iedereen wel bezit.

Grabbel babbel ton
De grabbel babbel ton is een gesprekstool voor (vriendschaps)gesprekken tussen pabo-studenten. Open en onverwachte vragen over ervaringskennis rondom chronische aandoeningen. Doel? Het opgang brengen van een verdiepend gesprek over ervaringen uit de eigen basisschooltijd, tijdens het studeren op de pabo en recente ervaringen voor de klas.

Mapping ervaringsdeskundigheid
Hoe is het om te studeren met een chronische aandoening? Een ervaringsdeskundige vertelt hierover met visuele kaart (map) over de eigen ervaringen in het onderwijs. Vervolgens maakt een groepje zelf een mapping. Studenten ontdekken wat er nodig is voor passende ondersteuning voor leerlingen met een chronische aandoening. Ontdek al mappend het verschil tussen ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid.

(ON)GEMAK wijzer
Hoe voor ik het ongemakkelijke gesprek? Hoe blijf ik

2. Ontwerpsessie met docenten

In een sessie met vijftien docenten zijn eerst een aantal prototypen ervaren. Hierop volgde een reflectie waarbij het ongemak en de handelingsverlegenheid ten aanzien van studenten met een chronische aandoening centraal stond (zie meer bij inzichten).

3. Actieweek

Tijdens de week van inclusie zijn de waarde van de huidige tools onderzocht (zie afbeelding hiernaast). In twee dagen hebben twee groepen docenten en vier groepen studenten verschillende manieren uitgetoetst om studenten het initiatief te laten nemen. De reacties waren: 'Hier wil ik wat mee!' De vraag 'Wie en wat heb je dan nodig?', pakt het kernteam de komende maanden verder op.

Nadenken over wat te doen met het ongemak dat ervaren wordt, werd als kans gezien om als leerteam begeleiders te professionaliseren. De leerteambijeenkomsten worden regelmatig door zowel docenten als studenten genoemd als een vertrouwde of veilige omgeving om de eigen ervaringen centraal te stellen. Het vraagt wel meer verantwoordelijkheid van de leerteambegeleider om hiervoor een veilige setting te creëren.

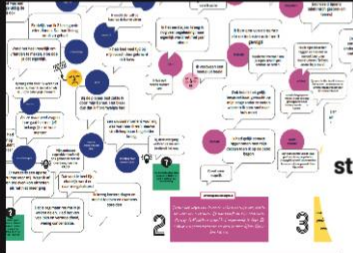
"Deze manier van werken kan ook zeker bijdragen aan studenten welzijn."

"Soms moeten wij accepteren dat wij als docenten handelingsverlegen zijn. Hoe voeren we daarover het gesprek?" – Docenten

Hoe werkt het (door)

Kayleigh Polhuis:
"Ik zag het voorbij komen en wil graag iets bijdragen."

Mapping:
Kayleigh brengt haar eigen ervaringen op de basisschool, de pabo studie en voor de klas in kaart.

Mijn docenten Petra en Annemarie kunnen ook ervaringen toevoegen, want zij hebben mij lang gevolgd.

"Het lijkt me goed dat andere studenten en docenten mijn journey map ook zien of er zelf één maken."

Kayleigh maakt in het PeerStation een les Mapping Ervaringsdeskundigheid.

"Ik wil de les Mapping Ervaringsdeskundigheid uitproberen in de Leerteambijeenkomst van Henry & Magdalen om te zien hoe het kan werken."

Kayleigh test de les samen met andere Peer Sara Sanders, studenten en leerteambegeleiders.

Kayleigh studeert af en staat direct voor de klas.

"Hé, ik vertel mijn leerlingen over mijn aandoening, maar met mijn collega's wil ik ook dit gesprek voeren."

Ze neemt de grabbel babbel ton mee die student Tamara heeft gemaakt.

Haar directeur en teamleider op de school waar ze werkt worden enthousiast

Directeur:
"Hier moet je echt tijd voor vrij maken om te kunnen blijven deelnemen, want dit is ook waardevol voor ons."

Teamleider:
Zullen we dit samen ook vormgeven in ons docententeam. Laten we dit samen oppakken."

Lijn 3 Verbreding naar andere pabo's en breder onderwijsveld oktober 2023 - juni 2024

Tijdens een Divers voor de klas-netwerkbijeenkomst op de HU pabo was er een presentatie en een pop-up. Daar is met medewerkers van een heel aantal verschillende pabo's gesproken. Concrete call-to-action daarbij was, nodig Stichting Zorgeloos naar School uit voor laagdrempelig pop-up. Daarnaast zijn er concrete gesprekken geweest op Windesheim (Calo) om een pop-up en een event rondom student journey te organiseren vanuit ervaringsdeskundigheid. Uiteindelijk is dit door tijds- en werkdruk op Windesheim niet van de grond gekomen. Ook is via warme contacten uit het eigen netwerk van Stichting Zorgeloos naar School, een aantal pabo's benaderd, zonder concreet resultaat. Verbreding blijkt een taai onderdeel te zijn van het project. Omwille van de tijd moesten we kiezen tussen verdiepen of verbreden (zie dilemma's). Uiteindelijk hebben we vooral gekozen voor verdiepen.

Lijn 4 Reflectie en impact oktober 2023 - september 2024

Projectlijn 4 gaat over de onmisbare reflectie waarin de kennis uit de verschillende lijnen bij elkaar komen om uiteindelijk te resulteren in maximaal impact. Onderdeel hiervan is verdieping op het thema inclusiviteit en het thema inclusiviteit verbinden aan ervaringsdeskundigheid.

Continue impact vragen

Vragen stellen aan studenten en docenten tijdens het hele proces:

- Wat heeft het project je tot nu toe gebracht?
- Wat doe je nu anders?
- Kan je ons terugbrengen naar zo'n moment? Hoe zag dat eruit?

Gezamenlijke reflectie en impactmomenten

Om een gesprek te voeren over de impact van wat we doen, krijgen de deelnemers versterking van project Impact. Dit onderzoek is een samenwerking van junioronderzoek Jet van der Touw van HU lectoraat Human Experience & Media Design en lector Anja Overdiek, gespecialiseerd in

stysteemontwerp van Hogeschool Rotterdam. Ons project 4dubbel hebben we als casus ingebracht voor dit onderzoek.

Jet van der Touw en Anja Overdiek zijn enthousiast over wat Stichting Zorgeloos naar School doet met het project 4dubbel en hoe we al evalueren en reflecteren op de impact die we maken. Ze gaan ondersteunen bij verdere impactmeting. Daarvoor is een tool ontwikkeld en samen met Marjolein werken ze dit uit naar een werkvorm voor onze praktijk.

Eind mei kijken we samen naar de invloed van het PeerStation, en hoe we werken aan blijvend effect voor ervaringsdeskundigheid rond chronische aandoeningen op de pabo. We brengen zoveel mogelijk 'the system in the room' aan; management, betrokken docenten en studenten. Met deze reflectievorm verwachten we belangrijke inzichten op te doen voor verdere implementatie binnen HU pabo.

Inzichten

Oorspronkelijke kennismakingstools effectief doorontwikkeld tot prototypes

De lange lijst met chronische aandoeningen blijkt een effectieve eyecatcher en eyeopener om in vijftien minuten een superkorte introductie in de klas te doen over het onderwerp. Zeker in combinatie met de andere tools als de grabbel babbel ton. Ook 'journey mapping' is nu onderdeel van de ervaringsdeskundigheid.

"Als je het nou hebt over de trigger in het hele proces. Dan was dat wel het lange vel papier met allerlei chronische ziekten. Daarbij kwam gelijk het verhaal binnen: er zijn in jouw klas dus zoveel leerlingen of studenten die daar last van hebben. Dat was voor mij het kwartje dat viel. Vanaf daar was het ook verder geen enkel onderwerp van gesprek meer behalve dan 'we gaan dit doen'." Paul Maassen

Wie is nu die chronisch zieke student?

Chronisch zieke studenten die nu opvallen op de pabo zijn de studenten die (te) veel ondersteuning eisen, studenten waarvan de docenten twifelen of ze later wel voor de klas kunnen staan of studenten die zich verschuilen achter ofwel misbruik maken van hun aandoening. De meerderheid van de chronisch zieke studenten die meedoen in dit project vertelt het niet, of pas laat of alleen als het noodzakelijk is en dan vaak meer voor de omstanders dan voor zichzelf en vraagt juist niet of nauwelijks aandacht of ondersteuning.

Lichamelijke versus psychische kwetsbaarheid

Er is op dit moment misschien nog wel meer ongemak om te praten over lichamelijke kwetsbaarheid dan psychische kwetsbaarheid. Omdat de pabo zo'n cognitieve wereld is, staat vooral het hoofd centraal en niet het lichaam.

Tijdens de docentensessie zien docenten Beweging en Drama hier wel een rol weggelegd voor zichzelf. Zij zijn al gewend om uit te gaan van wat lichamen wel kan en hoe je een veilige setting creëert, ook om comfortabel te worden met je eigen lichaam.

"Ik word opgeslokt door studenten met een psychische hulpvraag. Ik dacht eigenlijk dat we het wel zouden zien als een student of leerling een fysieke beperking heeft. Deze samenwerking met studenten, Zorgeloos naar School en ontwerpers is echt eyeopener. Chronische aandoeningen waren echt een blinde vlek voor mij en mijn collega's. Het zit nu tussen mijn oren en ik wil er concreet verder mee." - Petra, docent en aandachtsfunctionaris, schakel voor beleid inclusief onderwijs

De ervaring van het ongemak zowel bij student als bij docent

Er is ongemak bij studenten om ergens over te beginnen, ongemak bij docenten om het gesprek aan te gaan, te vragen, te blijven vragen, et cetera. Stichting Zorgeloos naar School vraagt zich af of er meer taboe op rust, omdat het over het lichamelijke gaat. ‘Hoe voer ik het ongemakkelijke gesprek?’ is een belangrijke uitkomst van de ontwerpsessie met docenten. Er is tot nu toe steeds uitgegaan van ongemak en drempels bij de student/leerling, maar ook de docent ervaart dat ongemak. Het risico is dat ongemak omslaat in handelingsverlegenheid, en dan zijn we ver van huis. Diverse docenten hebben aangegeven behoefte te hebben om te professionaliseren rond het voeren van ongemakkelijke gesprekken.

Ervaringsdeskundige als brugfunctie bij ongemak

Er is een belangrijke rol voor ervaringsdeskundigen. Zij kunnen fungeren als brugfunctie of gidsfunctie voor ongemakkelijke gesprekken. Zichtbaar maken wat er gebeurt als je het onderwerp vermijdt of negeert is belangrijk. En dat geldt voor ervaringsdeskundige studenten en docenten.

“Ik heb een meisje die drie jaar geleden is gestart. Zij heeft een auditieve beperking en heeft het niet verteld. Op gegeven moment zag ik dat ze gehoorapparaatjes had. Zij is op stage gegaan, want na een maand gaan ze al op stage. In een kleuterklas. Die kon heel weinig verstaan in het kringgesprek, maar ze vond het heel moeilijk om die persoon te zijn die wat extra nodig had. Uiteindelijk was een ingang dat ik heb gezegd: je kunt ook een rolmodel zijn. Dus de slag maken naar als je een kindje in jouw klas hebt, maar ook al jouw kinderen in de klas weten hoe het is als je dat goed uitlegt om met een gehoorapparaatje te luisteren. Ze had een mooie oplossing gevonden. Ze riep de kinderen naar haar toe en kleuters leren dat heel snel. Dat was de ingang voor haar om te besluiten dan ga ik mezelf meer openstellen, want dan kan ik anderen helpen. Heel mooi. Voor haarzelf wilde ze dat niet, maar voor haar kinderen wel.”- Leerteambegeleider tijdens de ontwerpsessie met docenten

“Ik heb een student die heel open is over haar aandoening en haar medestudenten heeft ingelicht wat ze moeten doen als er iets met haar gebeurt. De manier waarop ze dat vertelde vanaf dag een... Ook op de stageschool. Ze was vanaf het begin gelijk zo sterk en krachtig dat het helemaal geen probleem vormde, terwijl de stageschool nog wel huiverig kan zijn voor studenten die bijvoorbeeld kunnen ‘neervallen’, wat in haar geval kan gebeuren. Kinderen en kleuters kunnen daarvan heel erg schrikken, maar de manier waarop zij dat bracht maakte dat het haar lukte, met een big smile, het toch voor haarzelf te regelen. Buitengewoon krachtig voorbeeld.” - Leerteambegeleider tijdens de ontwerpessie met docente

De magie van creatie vanuit ervaringsdeskundigheid is een samenspel tussen student en docent

In het creatieproces hebben docent en student elkaar nodig. Het maakt niet uit wie het initiatief neemt. In het ene geval is het de student die opstaat en zegt ‘hier wil ik iets mee’, in het andere geval is het de docent. De initiatiefnemer zoekt vervolgens naar ruimte (tijd, toepasbaarheid, studiepunten, betaalde uren) om een eigen toepassing te maken. Om dat te willen en te kunnen, hebben ze elkaar nodig. Dat speelt op het vlak van voelen van de urgentie, motivatie en inspiratie.

“Veel is niet zichtbaar, maar wel aanwezig. Maar eigenlijk zou het niet uit moeten maken of een (chronische) aandoening zichtbaar is of niet. Het gaat om de invulling die wij aan het gesprek hierover geven.” - Rianne de Roon, ervaringsdeskundige student Pabo HU

Impact verbreding richting basisscholen waar stage wordt gelopen door ervaringsdeskundige studenten blijkt makkelijker te realiseren dan de verbreding naar andere pabo's

Er is niet echt ingezet op direct impact maken op stagescholen. Maar ervaringsdeskundige studenten die betrokken zijn bij het project, nemen dit als vanzelf mee, niet alleen in hun klas maar ook met collega's en hun directeur en vervolgens weer met hun Peers.

Dilemma's

Verdiepen of verbreden

Het proces op de HU pabo met volle aandacht begeleiden en tegelijkertijd te verbreden naar andere pabo's bleek uiteindelijk niet mogelijk. Ondanks verschillende initiatieven van onze kant (Stichting Zorgeloos naar School), leverde dit onvoldoende resultaten op. De keuze ontstond om óf te verdiepen op de HU pabo óf te verbreden naar andere pabo's. Er is gekozen voor verdiepen. Vanuit de impactsessie op 23 mei en de brede bijeenkomst op 13 juni kijken we wél naar nieuwe en andere manieren om te verbreden en ook wat daarvoor nodig zou kunnen zijn.

Aansluitend innoveren of inzetten op een revolutie

Om in de denderende trein te stappen die de HU pabo is voor docenten en studenten, is het zoeken naar momenten, plekken en mensen die even stil kunnen staan. Dit gebeurt nu vooral door in die trein te springen en compartimenten en mensen te vinden die even uit de dagelijkse waan stappen, ervaren en vandaaruit iets anders gaan doen. De actieweek is een belangrijke stap geweest. Het enthousiasme is aanwezig. Met docenten en studenten ontdekken we op dit moment wat de beste implementatiemogelijkheden zijn. De impact-sessie in mei gaat inzichten opleveren over wat ervoor nodig is om kansen door te pakken voor verweving in het pabo-systeem en in het curriculum. Daarin ligt een belangrijke rol voor het onderwijsmanagement en de betrokken docenten van minor Inclusief Onderwijs en coördinator van het derde leerjaar.

“Wij zitten als opleidingsinstituut op wetenschappelijke kennis en praktijkkennis. Pabo's zijn doodgegooid met opdrachten de afgelopen jaren en wat wij gedaan hebben is al die kennis in de studenten stoppen. Natuurlijk laten we ze met een stage in de praktijk ervaring opdoen. Maar de ervaringskennis leren inzetten, die ze hebben van hun eigen persoonlijk portret en levenservaring, vraagt een omslag in ons denken. Daar zit echt de vernieuwing!” - Onderwijsmanager Paul Maasen

“Deze werkwijze is heel verfrissend en openend. In het PeerStation werken we in kleine stapjes, zodat het niet alsnog meer voelt voor de studenten en docenten. Het is een plek om elkaar te ontmoeten en vanuit nieuwsgierigheid te maken wat je nodig hebt en dingen uit te proberen.”

Algemeineren tot studenten welzijn inclusief onderwijs of chronisch ziek centraal stellen?

Er wordt door docenten vaak naar een haakje gezocht waar ze een onderwerp onder kunnen brengen. Valt chronisch ziek onder diversiteit in de klas? Is het inclusief onderwijs? Of valt het onder welzijn? Moet het specifiek benoemd worden als doelgroep of is het onder een andere noemer mee te nemen?

**IK BEN NIET
ZIELIG, MAAR
IK HEB WEL...**

ASTMA
JEUGDREUMA
DIABETES
EPILEPSIE
NIET AANGEBOREN
HERSENLETSEL
CHRONISCHE
HOOFDPIJN
MIGRAINE
EEN NEUROMUSCULAIRE
AANDOENING
NEUROFIBROMATOSE
NARCOLEPSIE
EHLERS DANLOS, EDS
EEN STOFWISSELINGS-
ZIEKTE
RUGKLACHT
EEN AFWIJKENDE
HEUPONTWIKKELING
SPINA BIFIDA
SCOLIOSE
LONG COVID
EEN DWARSLAESIE
CEREBRALE PARESE
KANKER
GILLES DE LA
TOURETTE
EEN STOMA
ZIEKTE VAN CROHN
EEN AANGEBOREN
HARTAFWIJKING
COLITIS ULCEROSA
PRIKKELBARE
DARMSYNDROOM
EEN AUDITIEVE
BEPERKING
EEN VISUELE BEPERKING
ME CVS
MARFAN
FIBROMYALGIE
EEN AUTOINFLAMMA-
TOIRE AANDOENING
TAAISLIJMZIEKTE
COMPLEX REGIONAAL
PIJNSYNDROOM
EEN SLOKDARM-
AFSLUITING
ZIEKTE VAN
HIRSCHSPRUNG
EPIDERMOLYSIS
BULLOSA
PULMONALE
ARTERIELE HYPER TENSIE
HYPOFYSE AANDOENING
ZIEKTE VAN LYME
ALLERGIE
EEN HUIDAANDOENING
HME-MO
HEMOFILIE
CHRONISCHE SINUSITIS
...

VOL. 001

Borgen

Individuele bevlogen onderwijsprofessionals, het team als geheel, de onderstroom en de 'guiding principles'

Een bevlogen team van onderwijsprofessionals, op allerlei plekken en lagen op de pabo, is geraakt door het project. Dit team heeft het nu over een proces, een beweging en een onderstroom in plaats van over een eindig project.

"Net viel het woord instrumenteel al een keer; alles op de pabo moet via leerdoelen getoetst worden en je gaat volgens allerlei protocollen naar de eindstreep. Maar hier gaat het gesprek met elkaar over; wie ben jij eigenlijk, wat neem je mee en hoe kan het ingezet worden in het onderwijs. Ja dat is van heel grote betekenis en dat verder duiden is een taak van ons allemaal." - Paul Maasen

Aan de ene kant is er dus een proces dat in een team verankerd is, en aan de andere kant zijn er concrete tools en werkwijzen om met studenten met ervaringskennis aan de slag te gaan. Wat is er nodig om hier op de pabo, op systeemniveau, blijvend mee aan de slag te gaan? Een mooie manier om de werkwijze verder te borgen is met een workshop waarin het team zelf de 'guiding principles' ontdekt en benoemt.

**De doener bepaalt
Op je handen zitten
Onverwachte vorm**

Guiding principles

- De doener bepaalt/ energie is leidend
- Wissel van rol
- Op je handen zitten
- Openheid creëert openheid
- Nieuwsgierig naar ongemak
- Altijd student en docent tegelijk
- Oog voor de onderstroom
- Los van het instrumentele
- Tussenruimte
- Onverwachte vorm
- Aandacht oefenen
- Ervaringskennis unieke bron van leren

Van rijdend PeerStation naar blijvende hub in de bibliotheek van de HU

Er is een tijd geëxperimenteerd met studenten en docenten om ze zelf prototypes in te laten inzetten of een deel daarvan. Stichting Zorgeloos naar School hielp daarbij in de voorbereiding en observeerde. Naderhand reflecteerden we op hoe het ging en wat er nodig was om hiermee zelfstandig verder te gaan.

Daarnaast brachten we in kaart waar en hoe het PeerStation kan functioneren binnen het HU pabo onderwijs. Tijdens de actieweek in april zijn hier, samen met docenten en studenten, inzichten in opgedaan nog worden uitgewerkt. Een belangrijke vraag daarbij is: Wat is er nodig om voldoende ruimte te creëren voor docenten en studenten om ook in de toekomst hiermee aan de slag te blijven? Zoals eerder beschreven is de impactbijeenkomst op 23 mei hierbij ook een belangrijke stap.

“Wij gaan er samen voor zorgen dat dit een plek krijgt in onze opleiding. En dus niet dat je de vraag op je bordje krijgt: jij bent management en zorg maar dat het geïmplementeerd wordt. De vraag is veel meer hoe gaan we er met elkaar voor zorgen dat dit een vaste waarde wordt van de opleiding. Dat is ook wel de werkwijze, met mensen op de goede plek kun je wederkerigheid creëren. Dus wat zij nodig hebben, kan ik faciliteren. Daar komt het op neer. En op die manier komen er dus initiatieven die ik niet bedenken, maar die leiden tot de grabbel babbel tonnen in leerteams. Een docent die zegt tegen een andere docent: wij willen dat implementeren in een cursus, zodat het bestendigt is in de opleiding. Dan zeg ik: ja prima!” - Paul Maasen

Verbreden

Ervaringenkennis
als motor voor verandering

Wat brengt ervaringskennis in het onderwijs?

24 oktober 2024

Interactieve sessie in Natlab van 10.00 -12.30 uur

dutch design week
Mission day Health & Wellbeing

Dutch Design Week

Op 24 oktober namen we, ondersteund vanuit de oproep 'Ervaringskennis als motor' van het Agis Innovatiefonds, een groep studenten, professionals uit het onderwijs, zorg en welzijn mee op onze reis met opbrengsten, inzichten en geleerde lessen. Dit deden we op drie verschillende manieren. Met een workshop in de ochtend gericht op het proces en het systeem. Met in de middag een workshop om methoden en tools uit te proberen en met een permanente expositie van de materialen.

In de ochtendworkshop zijn we op verschillende interactieve manieren in gesprek gegaan over de volgende vragen:

- Welke routes zijn gevolgd om de ervaringskennis van jonge mensen met een chronische aandoening een plek te geven in het onderwijs?
- Wat levert dit proces op aan uitkomsten voor alle betrokkenen en hun onderlinge relaties?
- Welke werkwijze en interactieve (social design) tools helpen in deze processen?
- Hoe komen we van een inspirerend initiatief naar een motor voor blijvende verandering?
- Wat kunnen de domeinen welzijn en gezondheid hiervan leren en meenemen?

Dit leverde vragen en uitwisselingen op over onder meer; hoe vind je chronisch zieke studenten?, hoe creëer je voldoende veilige omgeving om deze kwetsbare kant te laten zien?, hoe neem je chronisch zieke studenten serieus?

De middagworkshop was korter en intiemer, maar leverde door de methode en tools diepgaande interacties tussen de deelnemers op. Aan het eind vroegen verschillende studenten om materialen om op hun eigen pabo in te zetten.

Zelfs tijdens de expositie pakten passanten de tools op en gingen er zonder enige uitleg zelf mee aan de slag. Dit leverde mooie uitwisselingen op rondom het thema chronisch ziek zijn.

Kast met materialen in de bibliotheek van de HU niet alleen beschikbaar voor de pabo

Alle materialen hebben tijdens het gehele project in de kamer van de opleidingsmanager gelegen. Een pragmatische, maar geen duurzame oplossing. Aangezien er op de HU ook buiten de pabo interesse was om de materialen gebruiken, ontstond het idee om een plek te vinden waar deze breder toegankelijk zouden zijn, maar wel met enig toezicht. Zo kwamen we bij de bibliotheek uit waar nu een kast met materialen staat.

“Het eigenaarschap gaat voor mij verder. Wanneer straks dat kastje in de bibliotheek van de Hogeschool staat, zie ik het als mijn taak om dit in overleggen met de andere instituutdirecteuren en opleidingsmanagers (als het van belang of relevant is) onder de aandacht te brengen. En ook om er enthousiast over te zijn, zodat het breder gedeeld wordt binnen de Hogeschool zelf.” - Paul Maasen

Plek in het team, op de website van Zorgeloos en een filmpje dat de kern van het project raakt

Behalve de borging op de pabo zelf en de verbreding binnen de HU, is er vanuit de Stichting Zorgeloos naar School ook de ambitie en wens om wat er is geleerd en ontwikkeld in Utrecht met en op andere pabo's te delen. De meest laagdrempelige manier om dit project een plek te geven, is op onze website: <https://zorgeloosnaarschool.nl/voor-wie/pabo-docenten-en-studenten>. Daarnaast is, bijna zonder budget, een filmpje gemaakt dat op visuele manier de kern van het project raakt. Dit is gedaan op de basisschool waar Kayleigh inmiddels werkt: <https://youtu.be/M0lvnEMIAAs>. Dit filmpje was ook onderdeel van de expositie op de Dutch Design Week. Bovendien is Kayleigh inmiddels ook ambassadeur van de Stichting Zorgeloos naar School, en daarmee een mooie versterking van het ervaringsdeskundige team.

Conclusie en toekomst

We hebben met elkaar een ongelooflijke reis gemaakt de afgelopen twee jaar. Iets wat ooit begon met een enkele chronisch zieke student die in eerste instantie twijfelde over haar eigen meerwaarde. Inmiddels is er veel geleerd, gezaaid en geoogst.

De grootste vraag voor Stichting Zorgeloos naar School is nu; hoe gaan we verder met de ambitie om met of op andere pabo's aan de slag te gaan? Het antwoord hierop is op dit moment nog niet helder, maar we zien wel een aantal mogelijkheden. Die willen we verder onderzoeken met andere pabostudenten, andere pabo's en wie weet wel met het AGIS innovatiefonds.

Mogelijkheden

Er zijn twee ambassadeurs van de Stichting die ook (ex-)pabostudenten zijn. Zij hebben aangegeven dat ze de opbrengsten en inzichten van dit project graag zouden willen delen met en op andere pabo's. Ook zijn er nog twee pabostudenten uit Den Bosch aangehaakt tijdens de Dutch Design Week en zijn de stichting nog in gesprek met Hogeschool Windesheim.

Vragen die spelen bij Stichting Zorgeloos naar School zijn:

Richten we ons daarbij nog steeds op pabo's als toekomstige leerkrachten? Of trekken we onze inzet breder naar ervaringsdeskundige studenten bij hbo's in het algemeen?

Maar ook, in hoeverre betekent dit dat de Stichting zelf ook verandert? Maken we ruimte om ervaringsdeskundigheid als motor van verandering binnen de stichting mogelijk te maken?

Eind november is er een heidag met het bestuur van de Stichting en buigen we ons over een aantal van deze vragen.

